

پیشگفتار

مدیریت دولتی در دوران معاصر، تغییرات پی‌درپی و پرشتابی را تجربه می‌کند. ضرورت‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و فناوری در دوران کنونی، ساختارهای دولتی را دستخوش دگرگونی‌های شدیدی کرده است که حاصل آن گذار از الگوهای سنتی به الگوهای جدید است؛ الگوهایی که به کمک آنها دولت‌ها بتوانند از نتایج تحولات پرشتاب به نفع خود و شهروندان استفاده کنند و با عقلانیت و اتخاذ روش‌های علمی به چالش‌های احتمالی پاسخی درخور دهند. سازمان‌های دولتی در عصر جدید به اتخاذ راهبردهای اثرگذار و تعاملی و اجتناب از راهبردهای انفعالی نیازمندند؛ راهبردهایی که سازمان‌ها را در برابر طوفان‌های سهمگین تغییرات یاری رساند و از گسیختگی تاروپود سازمان‌ها جلوگیری کند.

مانند بسیاری از رشته‌های علوم انسانی، اداره بخش عمومی نیز طی تاریخ، دچار تحول و تطور چشمگیری شده است و فرضیه‌ها و نظریه‌های زیادی را در شیوه اداره سازمان‌ها و مدیریت روابط دولت - شهروند به بوتۀ آزمون گذارده است که نتایج پربار بسیاری از این آزمون‌ها، به گسترش مرزهای دانش در رشته مدیریت دولتی منجر شده است. در این میان، شرایط جدید حاکم بر دنیای معاصر، روند آزمون فرضیه‌ها و نظریه‌ها و گسترش مرزهای رشته را البته شدت بخشیده است.

نظر به اهمیت آشنایی دانشجویان مدیریت دولتی با سیر اندیشه‌های جدید این رشته و شناخت رویکرد هر کدام از این اندیشه‌ها در اداره بخش عمومی، در کتاب حاضر سعی شده است به اجمال شرایط جدید حاکم بر سازمان‌های دولتی تبیین شود و اندیشه‌های جدیدی که با هدف سازگاری پویا و پاسخ به ضرورت‌ها و الزام‌های جدید شکل گرفته است بررسی گردد.

فصل اول کتاب با عنوان «عصر تغییر و ضرورت تحول در بخش دولتی»، به حوزه علمی جدید در بخش دولتی اشاره کرده و به تبیین عواملی پرداخته که مدیریت دولتی را به سوی اصلاحات هدایت کرده است. انتقاد از بخش دولتی، انقلاب فناوری اطلاعات و ارتباطات، طرح نظریات اقتصادی ضد دولتی و نظریه انتخاب عمومی، شکل گیری ایدئولوژی لیبرالیسم جدید، جهانی شدن و رویکرد بخش خصوصی از عواملی است که در این فصل به آن پرداخته شده است.

در فصل دوم، «مدیریت دولتی نوین» و ظهور آن که یکی از برجسته ترین تحولات بین المللی در اداره امور عمومی است، تشریح شده است. ماهیت مدیریت دولتی نوین و اصول زیربنایی آن، رویکردهای مدیریت دولتی نوین، الگوهای مدیریت دولتی نوین، مدیریت گرایی و تغییرات مورد نیاز، مقایسه مدیریت دولتی نوین با سنتی و انتقادهای وارده بر مدیریت دولتی نوین از مهم ترین محورهای است که در این فصل بررسی شده است.

در فصل سوم به موضوع «بازآفرینی دولت» پرداخته شده و ضمن ارائه کلیاتی درباره مفهوم و ماهیت این نهضت اصلاحی مدیریت دولتی، اصول بازآفرینی دولت به طور کامل معرفی شده است. دولت راهگشا، دولت توان افزا، دولت رقابتی، دولت رسالت مدار، دولت نتیجه بین، دولت مشتری مدار، دولت کارآفرین، دولت پیش گیر، دولت نامتمرکز و دولت بازارگرا اصول ده گانه بازآفرینی دولت است که طراحان و طرفداران این نهضت اصلاحی از آنها به عنوان اصول بنیادی جدید برای غلبه بر نارساییهای الگوی دیوان سالار اداره بخش عمومی یاد کرده اند. همچنین در بخش پایانی این فصل به موضوعات بازآفرینی دولت در عصر اطلاعات، عوامل مؤثر بر موفقیت بازآفرینی دولت در عصر اطلاعات و آسیب شناسی فرایند بازآفرینی دولت در عصر اطلاعات پرداخته شده است.

«حکمرانی خوب» عنوان فصل چهارم این کتاب است که با معرفی رویکردهای سیاست گذاری توسعه از سالهای پس از جنگ جهانی دوم آغاز می شود و سپس به تعریف مفهوم، ماهیت و زمینه های شکل گیری این نظریه

می‌پردازد. در ادامه این فصل مهم‌ترین ویژگی‌های حکمرانی خوب، معماری و راهبردهای استقرار حکمرانی خوب بررسی شده است. بخش پایانی فصل چهارم نیز سازوکارهای بهبود عملکرد خدمات عمومی را معرفی کرده است.

«خدمات عمومی نوین» در فصل پنجم کتاب مطرح شده و ریشه‌های نظری و مفهومی آن تشریح گردیده است. مقایسه خدمات عمومی نوین با مدیریت دولتی نوین و سنتی و پیشنهادات خدمات عمومی نوین برای مدیریت دولتی، محور مطالب بعدی این فصل است.

در فصل ششم که فصل پایانی این کتاب است «دولت الکترونیک» به مثابه الگوی نوین خدمت‌رسانی در هزاره سوم معرفی شده است. تعریف دولت الکترونیک، دولت الکترونیک و تفاوت آن با کارکردهای پیشین فناوری اطلاعات در بخش دولتی، دولت الکترونیک و تفاوت آن با الگوی حکومتگری دیوان‌سالار، کاربردها، کارکردها و ساختار دولت الکترونیک، استقرار اثربخش دولت الکترونیک با رویکرد سیستمی، دولت الکترونیک و حکمرانی الکترونیک، الگوی گذار و دولت الکترونیک و ضرورت هم‌راستایی مؤلفه‌ها از محورهای مهمی است که در این فصل ارائه شده است.

مطالعه این کتاب به دانشجویان رشته مدیریت دولتی، به ویژه درس «مبانی مدیریت دولتی ۲»، و رشته‌های حقوق عمومی، علوم سیاسی، علوم اجتماعی و مدیران و کارشناسان سازمانهای دولتی توصیه می‌شود. کتاب حاضر بی‌تردید کاستیها و نارساییهای فراوانی دارد. امید است صاحبان علم و تجربه و خوانندگان محترم از ابراز نظریات اصلاحی و انتقادی خود دریغ نفرمایند تا چاپهای بعدی کتاب کیفیت علمی بالاتری داشته باشد.